

Aspectes biopsicològics de la persona

Codi: 105047

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació social	FB	1	2
2500261 Pedagogia	FB	1	2

Professor/a de contacte

Nom: F. Xavier Borrás Hernández

Correu electrònic: xavier.borras@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Altres indicacions sobre les llengües

La primera part de l'assignatura (Bloc 1) s'imparteix en català.

Equip docent

Nair Elizabeth Zárate Alva

Prerequisits

Essent aquesta una assignatura de primer curs no té prerequisits formals, però es recomana a l'alumnat que revisi els coneixements bàsics de biologia que han adquirit durant els seus estudis previs (cervell, sistema nerviós, genètica, hominització, evolució i d'altres conceptes relacionats). Es considera igualment desitjable una revisió d'aspectes psicològics que hagin pogut estudiar prèviament (sensació, atenció, percepció, aprenentatge, memòria, motivació, emoció, pensament, intel·ligència).

A més són desitjables una alta motivació, capacitat per a l'organització de la informació, estratègies de síntesi, anàlisi i reflexió crítica.

Objectius

Aquesta assignatura té com a finalitat apropar l'alumnat a l'estudi de la realitat humana, tant des del punt de vista filogenètic com ontogenètic (vida, desenvolupament, processos mentals, gènere, cultura, societat, etc.). S'espera que els i les estudiants compreguin i reflexionin críticament al voltant de les bases biològiques i psicològiques que permeten descriure i explicar el comportament i els processos mentals de l'ésser humà.

Competències

Educació social

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.

- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.

Pedagogia

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Analitzar i comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, polítics, ambientals i legals que conformen situacions i propostes educatives i formatives.
- Comprendre els processos que es donen en les accions educatives i formatives i la seva incidència en la formació integral.
- Reconèixer i avaluar la realitat social i la interrelació de factors implicats com a necessària anticipació de l'acció.

Resultats d'aprenentatge

1. Comprendre com els aspectes biològics i psicològics afecten el desenvolupament al llarg del cicle vital.
2. Comprendre i analitzar les implicacions educatives de les teories i models d'aprenentatge.
3. Conèixer i analitzar les bases biològiques dels processos psicològics.
4. Conèixer i identificar els principals trastorns del desenvolupament i de la personalitat, la seva incidència en el desenvolupament i implicacions educatives.
5. Valorar com els estereotips i els rols de gènere incideixen en l'exercici professional.

Continguts

1. Processos psicològics bàsics aplicats a l'educació (2 ECTS) (Bloc 1) / Unitat de Psicologia Bàsica

- 1.1. L'accés al coneixement: la naturalesa de la sensació, la percepció i l'experiència conscient.
- 1.2. L'elaboració del coneixement: l'aprenentatge i la memòria.
- 1.3. L'activació de la conducta: la motivació i l'emoció.

2. El sistema nerviós i els processos psicològics (2 ECTS) (Bloc 2) / Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social

- 2.1. Aspectes estructurals i funcionals del cervell humà.
- 2.2. La comunicació entre neurones. Xarxes nervioses.
- 2.3. Característiques del cervell humà (plasticitat, asimetria funcional, clausura, auto-organització, emergència, maduració asincrònica, etc.).
- 2.4. Cervell i processos mentals.
- 2.5. Cognició, llenguatge i comunicació. Els estats de la consciència.

3. Factors genètics i socio-biològics condicionants del desenvolupament i l'aprenentatge (2 ECTS) (Bloc 2) / Departament de Teories de l'Educació i Pedagogia Social

- 3.1. Vida i evolució. La complexitat dels éssers vius.
- 3.2. Genètica i evolució. Neodarwinisme. El procés d'hominització.
- 3.3. Aspectes filogenètics del comportament humà (activitats motores, estímuls clau, motivacions i emocions primàries, impregnació, etc.).
- 3.4. Percebre, conèixer i sentir.
- 3.5. Ètica i evolució. Bioètica.

Metodologia

La metodologia docent que es proposa en aquesta assignatura té com a línies generals:

- Classes magistrals (30 hores): presentació per part del professorat dels continguts centrals de l'assignatura, presentació d'un o diversos grups d'estudiants per a aprofundir en la reflexió i/o aplicació relacionada amb temes específics, visionat de vídeos o pel·lícules d'interès per a l'assignatura, fòrum de discussió amb experts en l'àrea, entre d'altres.

- Seminaris (15 hores): treball en grups més reduïts per a l'organització de diverses tasques, anàlisi i discussió de textos i/o articles de recerca, ampliació i comentaris dels apunts presos a classe, elaboració de mapes conceptuals, organització i desenvolupament de pràctiques, grups de discussió, tasques per a la trobada d'informació i preparació de presentacions orals.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Seminaris	30	1,2	
Sessions magistral	15	0,6	
Tipus: Supervisades			
Tutories	30	1,2	
Tipus: Autònomes			
Treball autònom (estudi, reunions, consultes)	75	3	

Avaluació

Aquesta assignatura té tres apartats de continguts (veure Continguts) distribuïts en dos blocs temàtics. Es requereix que l'alumnat adquireixi una formació mínima bàsica en tots i cadascun d'ells. Per tant, els i les estudiants hauran de mostrar evidències d'aquests mínims en els diferents blocs temàtics de l'assignatura, estructurats de la següent manera:

Bloc 1 (33,3%): tema 1.

Bloc 2 (66,6%): temes 2 i 3.

L'avaluació es basarà en exàmens escrits i treballs pràctics en grup o individuals. En el BLOC 1 hi haurà una prova individual al tancament del mateix.

El BLOC 2 tindrà un treball en grup escrit (20%), que s'exposa a classe i la presentació del qual dona lloc a una nota individual (30%). A més, una prova individual al final (50%).

Així, en general, l'avaluació de l'assignatura és producte de l'esforç individual.

A més a més, el pes relatiu dels blocs temàtics en la qualificació global de l'assignatura es correspon amb el seu pes percentual en ECTS. Així, el bloc temàtic 1 té un pes equivalent a 2 ECTS (33,3%), i el bloc 2 a 4 ECTS (66,6%).

L'assistència a les sessions de treball pràctic (seminaris) és obligatòria. En tot cas es podran valorar algunes absències sempre i quant la presencialitat total sigui d'un mínim del 80%.

Per superar l'assignatura s'hauran de mostrar evidències d'assoliments mínims en cadascun dels dos blocs mencionats. Si el o l'estudiant no aprova/supera algun dels blocs, la seva qualificació final correspondrà a la qualificació o mitjana del/s bloc/s suspès/os, i haurà de fer l'avaluació programada com a recuperació del bloc. Si finalment no aprova algun dels blocs, significarà queno ha assolit els mínims esperats i suspensarà l'assignatura amb la qualificació corresponent al/als bloc/s suspès/os. El plagi serà motiu de Suspens de l'assignatura. En les matrícules subsegüents de l'assignatura, l'avaluació pot consistir en una sola prova de síntesi que permeti la demostració de l'assoliment dels resultats d'aprenentatge previstos.

Els estudiants que no es presentin a cap de les avaluacions d'un dels blocs durant el curs ni en l'avaluació de recuperació obtindran una qualificació de No avaluable. Quan es faci una de les avaluacions dintre d'un bloc es considerarà presentat al bloc corresponent, i per tant haurà de fer la resta de les avaluacions obligatòriament; en cas contrari, es farà la mitjana amb la qualificació de l'avaluació a la qual s'hagi presentat i els "zeros" corresponents a la resta de les avaluacions no realitzades dintre d'aquell bloc.

Els resultats de cadascuna de les avaluacions es publicaran al campus virtual en el termini màxim d'un mes després de la seva realització, i s'oferirà una data de revisió dins dels 10 dies posteriors a la seva publicació, a excepció de les proves de recuperació, que seran de revisió immediata. La qualificació final s'extraurà de la mitjana ponderada de l'assoliment dels dos blocs temàtics (33,3% i 66,6% respectivament).

El tractament de casos particulars, dubtes, suggeriments, etc., s'haurà de plantejar al professorat del bloc corresponent. La coordinació de l'assignatura vetllarà perquè els criteris finals d'avaluació pel que fa a la nota global de l'assignatura siguin adoptats de forma consensuada per part de tot l'equip docent.

Aquesta i d'altres informacions addicionals es penjaran al inici de curs en el campus virtual de l'assignatura, que farem servir com a eina de comunicació.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Avaluacio Biologia	33,3%	0	0	1, 3, 4
Avaluacio de Processos Psicologics Basics	33,3%	0	0	2, 3, 4
Treball Grupal-Biologia	33,3%	0	0	1, 3, 5

Bibliografia

Alloway, T., Wilson, G. i Graham, J. (2006). *Sniffy. La rata virtual*. Madrid: Thomson (inclou CD-ROM).

Alonso Tapia, J. (1998). *Motivación y aprendizaje en el aula*. Madrid: Santillana. Aula XXI.

Asensio, J. M. (2004). *Una educación para el diálogo*. Barcelona: Paidós.

Asensio, J. M. (2013). *Educación y vida*. Barcelona: Octaedro.

Bessel Van de Kolk. (2015). *El cuerpo lleva la cuenta. Cerebro, mente y cuerpo en la superación del trauma*. Barcelona: Olivella.

Bueno, D. (2016). *Cerebroflexia. El arte de construir el cerebro*. Barcelona: Plataforma Editorial.

Cotrufo, T. i Ureña, J.M. (2018). *El cerebro y las emociones. Sentir, pensar, decidir*. Madrid: EMSE EDAPP.

Damasio, A. (2013). *El error de Descartes: La emoción, la razón y el cerebro humano*. Barcelona: Crítica.

- Draaisma, D. (2006). *Por qué el tiempo vuela cuando nos hacemos mayores*. Madrid: Alianza.
- Ekman, P. (1991). *Cómo detectar mentiras. Una guía para utilizar en el trabajo, la política y la pareja*. Barcelona: Paidós.
- Feldman, L. (2018). *La vida secreta del cerebro. Cómo se construyen las emociones*. Barcelona: Paidós.
- Ferré, J. i Ferré, M. (2013). *Neuropsicopedagogía infantil. Bases neurofuncionales del aprendizaje cognitivo y emocional*. Barcelona: Lebón.
- Godfrey-Smith, P. (2017). *Otras mentes. El pulpo, el mar y los orígenes profundos de la consciencia*. Barcelona: Taurus.
- Gutiérrez Martínez, F. (2005). *Teorías del desarrollo cognitivo*. Madrid: McGraw Hill.
- LeDoux, J. (1999). *El cerebro emocional*. Barcelona: Ariel/Planeta.
- Martínez-Fernández, J. R. i Borràs, X. (comp., 2016). *Aspectos Biopsicológicos de la Persona: procesos psicológicos básicos, desarrollo y educación*. Madrid: Pearson Educación.
- Morgado, I. (2012). *Cómo percibimos el mundo. Una exploración de la mente y los sentidos*. Barcelona: Ariel.
- Morgado, I. (2014). *Aprender, recordar y olvidar: Claves cerebrales de la memoria y la educación*. Barcelona: Ariel.
- Mora, F. (2018). *Mitos y verdades del cerebro*. Barcelona: Paidós.
- Morris, C. G. i Maisto, A. A. (2009). *Psicología* (13a. ed.). Mèxic: Pearson-Prentice Hall.
- Pascual-Leone, A., Fernández, A. i Bartrés-Faz, D. (2019). *El cerebro que cura*. Barcelona: Plataforma.
- Perry, B. i Szalavitz (2016). *El chico a quien criaron como perro*. Madrid: Capitán Swing Libros.
- Porges, S. (2018). *Guía de bolsillo de la Teoría Polivagal. El poder transformador de sentirse seguro*. Barcelona: Eleftheria.
- Ramachandran, V. S. i Blakeslee, S. (1999). *Fantasmas en el cerebro*. Madrid: Debate.
- Schacter, D. L. (2003). *Los siete pecados capitales de la memoria*. Barcelona: Ariel.
- Williams, M. i Penman, D. (2013). *Mindfulness*. Barcelona: Paidós.

Programari

Cap programari